

OBNOVA MUZEJA ZA UMJETNOST I OBRT

– razgovor s arhitektom Ivanom Prtenjakom

Jadranka Vinterhalter

Muzeju za umjetnost i obrt održana je ožujka 1990. godine izložba arhitekta Ivana Prtenjaka – Arhitektura / staro i novo – na kojoj su bili izloženi i muzejski projekti, među njima i projekt obnove MUO-a, što nam je bio povod za razgovor s autorom.

Arh. Ivan Prtenjak angažiran je za projekt obnove unutrašnjih prostora i novoga muzejskog postava MUO-a 1986. godine. Projekt je dovršen 1989. a realizacija, prolongirana iz financijskih razloga, upravo počinje. Povjeravajući tako kompleksan i obiman zadatak Ivanu Prtenjaku, muzejski su se stručnjaci opredijelili za arhitekta koji ima bogato iskustvo na muzejskim projektima, dobro poznaje svjetske muzeje, te ima istančan odnos prema povijesnoj arhitekturi i očuvanju njezine autentičnosti u procesima obnove. Arh. Prtenjak je radio na obnovi više muzejskih objekata i na uređenju muzejskih postava, od kojih su realizirani: Muzej dominikanskog samostana (1985/86) i Muzej franjevačkog samostana (1987), oba u Dubrovniku, a u toku su izvedbe projekata Muzej »Rupe« – etnografska zbirka, u Dubrovniku (1988/89), Zavičajni muzej Herceg Novi (1987) i zagrebački MUO. Manje je poznato da je sudjelovao na natječaju za projekt Beaubourga – Centra »Georges Pompidou« u Parizu, još početkom sedamdesetih godina.

Zgrada u kojoj se nalazi MUO (Trg maršala Tita 10) dovršena je 1892. godine prema projektu arh. Hermana Bolléa i prvi je u Zagrebu namjenski građeni objekt za potrebe muzeja (i Obrtne škole). Od 1909. godine u njemu su se smjenjivali postavi i izložbe, a posljednji stalni postav, raden prema koncepciji Zdenke Munk, tadašnje direktorice MUO-a (otvoren 1962. godine), zatvoren je i dekreširan 1985. godine kako bi se pristupilo obnovi. Višegodišnje nepostojanje stalnog postava ostavilo je primjetnu prazninu na zagrebačkoj muzejskoj sceni, usprkos bogatoj izložbenoj djelatnosti (spomenimo samo kapitalne izložbe *Hrvatski narodni preporod* – 1985. i *Kultura pavlina u Hrvatskoj 1244–1786.* – 1989). Uporna, dugogodišnja inzistiranja kolektiva na čelu s direktorom Vladimirom Malekovićem kod SIZ-ova kulture kao financijera takvih muzeoloških projekata, ipak su urodila plodom i MUO je za svoj zamašni i dakako skupi projekt dobio inicijalna sredstva.

Kako arh. Prtenjak u svojim projektima adaptacije povijesnih zgrada posebnu pažnju posvećuje autentičnom projektu i prostoru, i u slučaju obnove MUO-a nastojao je prodrijeti do izvorne Bolléove historicističke arhitekture. Karakterističan element Bolléova projekta bila je staklena tavanica – »oberlicht« – iznad atrija, koja je omogućavala prirodnu rasvjetu eksponata. Adaptacijom prostora koja je izvršena 1957–1962. godine prema projektu arh. Lavoslava Horvata »oberlicht« je zatvoren, a danas se više ne može rekonstruirati zbog statike dogradnje. Prtenjak na tome mjestu planira uvesti posredni izvor svjetlosti koja bi padala pod kutom i širila se atrijem kao sjećanje na arhitekturu Bolléa. Motiv sjećanja, reminiscencije na arhitektonske obrasce i elemente iz prošlih stilova suptilna je doza postmodernizma koju Prtenjak unosi u svoje racionalne i vrlo čiste projekte. Obnovom je predviđeno proširenje muzeja na krilo zgrade prema Rooseveltovu trgu, gdje se sada nalazi Prirodoslovni fakultet. U tom će se slučaju cjelokupna administracija izdvojiti u novodobiveni prostor, dok bi ulazni dio muzeja s atrijem imao funkciju

otvorenoga javnog prostora, kako ga je zamislio i Bollé u svom vrlo suvremenom muzeološkom projektu. Knjižnica bi se zadržala na postojećem mjestu, a uredio bi se multifunkcionalni prostor za komunikaciju s posjetiocima.

Na prvom bi se katu proširio izložbeni prostor adaptacijom čitavoga južnoga krila, u koje će se smjestiti izuzetno bogata i vrijedna zbirka sakralne umjetnosti s akcentom na baroknoj skulpturi, koja se u jednom od ranijih postava nalazila u atriju. Otvorit će se do sada blokirani prozori da bi se dobili svijetli i čisti prostori za sintetske zbirke – gotiku, renesansu, barok, rokokoa u ambijentalnim aranžmanima, ali drugačije raspoređene nego u prethodnom postavu. Izuzetno raskošna barokna zbirka dobit će tako najveću prostoriju, dok će zbirka rokokoa zauzimati manju prostoriju, što i odgovara intimnijem karakteru stila. U hodniku-galeriji također će biti izloženi predmeti, po nekoliko eksponata iz svake zbirke, dakle ne reprodukcije, kao uvod u obilazak, muzeološki reperi i emocionalni poticaj za posjetioce. Zbirke će u nastavku postava biti izložene i na drugom katu, koji će se također proširiti i preinačiti. Na ovom nivou bit će moguće otvoriti izvorna stropna osvjjetljenja. Svoje će mjesto tu naći dosad neizlagane zbirke: fotografije, dizajna, arhitekture. Poseban prostor, u najvišem dijelu potkrovlja, uredit će se za prezentaciju jedinstvene zbirke zvona. Kako bi se ispunili standardi sigurnosti i omogućilo lakše kružno kretanje posjetilaca, sagrađit će se bočno, pomoćno stepenište. Sadašnji depoi, smješteni u podrumskom dijelu zgrade, bit će uređeni po najsvremenijim muzeološkim principima, što će omogućiti pohranu mnogo većeg broja predmeta u jednakom prostoru.

Preinake u interijeru donekle će imati reperkusije i na pročelje zgrade. Na dijelu trećega kata gdje je objekt naknadno adaptiran, sada će se po pojedini prozori zatvoriti da bi se smirila fasada, dok će se u interijeru stvoriti prostori za sitne, fine predmete koji će biti osvijetljeni rafiniranom umjetnom rasvjetom. Arhitekt je na zapadnoj fasadi predvidio otvaranje trifore, koja će biti iskazana kao nova i poslužiti će koncepciji otvaranja interijera prema unutrašnjem dvorištu koje će dobiti namjenu trga.

U toku je suradnja arh. Prtenjaka s kustosima muzejskih zbirki radi izbora eksponata za postav.

Pred arh. Prtenjakom i pred čitavim kolektivom MUO-a velik je i složen zadatak, za koji želimo da se uspješno dovrši kako bi Zagreb dobio još jedan obnovljeni muzejski objekt i postav.

Primljeno: 28. 5. 1990.

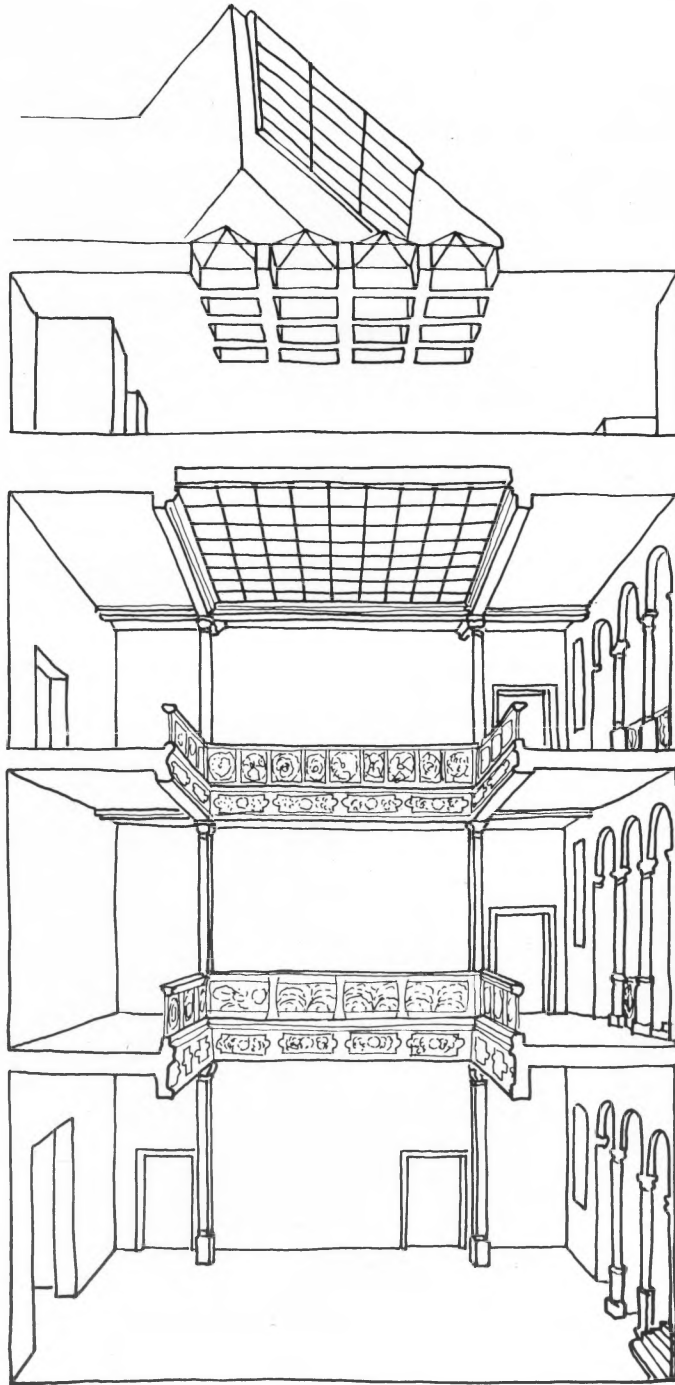
SUMMARY

Renovation of the Arts and Crafts Museum – an interview with the architect Ivan Prtenjak

Jadranka Vinterhalter

Ivan Prtenjak (graduated in architecture at Zagreb University in 1968, now lives and works in Bruxelles) has great experience with museums. He has prepared the new layouts of the Museum of the Dominican Monastery (1985/6) and the Museum of the Franciscan Monastery in Dubrovnik (1987). He is now engaged in the preparation of the new display in the »Rupe« Museum in Dubrovnik and the Regional Museum in Herceg Novi. Since 1986 he has been working on the restoration of the interior and the new display in the Museum of Arts and Crafts in Zagreb.

The Museum of Arts and Crafts is situated in the first building in Zagreb that was constructed for the specific purpose of housing a museum. It was designed in a historicist style by Herman Bollé in 1892. The building has been expanded and adapted several times during the post war period. Prtenjak's design is meant to return it to as many authentic elements as possible. The display will be modernized and increased in stages.

Muzej za umjetnost i obrt, Zagreb – obnovljen i uređen depo za zbirku slikarstva; snimio: Goran Vranić

Muzej za umjetnost i obrt, Zagreb – depo za zbirku skulpture prije obnove; snimio: Goran Vranić